

HIŠA

d r a m a

avtor Peter Rezman

(verzija, november 2005)

Nastopajo:

ANA, vdova, 60 let;

ANJA Anina hči; 35 let;

ANEJ, Anin sin, 40 let;

EMA, Anina sestra, 50 let,.

GREGOR, Anjin mož, 38 let.

MARIJA, Anina soseda, 60 let;

IVAN, Marijin mož, 65 let;

PAVLA, Anina soseda, 55 let;

JOŽE, Pavlin mož, 60 let.

Hiša stoji na meji med vaškim in mestnim okoljem, kjer je v času zadnjih dveh desetletij socialistične države, zraslo veliko podobnih hiš.

Vsi trije prizori se hkrati dogajajo v štirih prostorih hiše.

Večino časa se stanovalci in obiskovalci hiše zadržujejo v spodnjih prostorih, ki so bili načrtovani za »kletne« dejavnost. (Kurilnica, delavnica, garaža, hranilo živil,...) Lastnik hiše pa je te prostore preuredil za potrebe vsakdanjega bivanja. Tako sta dva spodnja prostor: **kuhinjski in spalni prostor** - spodaj, na pogled mešanica kletnih in stanovanjskih prostorov. Oba prostora sta nižja od zgornjih, utesnjenost pa povečujejo še pod stropom napeljane in izolirane cevi toplovodnega ogrevanja, nadometna elektroinštalacija, toplovodni rezervoar, grobi zaboji za spravilo odsluženih stvari in podobno.

V kuhinjskem prostoru se nahajajo pohištveni elementi klasične kuhinjske opreme s »kletnimi« kosi opreme in naprav. V prostoru so tudi jedilna miza in stoli.

Na enak način kot kuhinjski prostor spodaj, je opremljen spalni prostor v spodnjem, kletnem delu. V njemu so raztegljiv kavč, nočna omarica, garderobna omara iz drugačnega kompleta pohištva, ob drugi steni pa je razvejana vodovodna inštalacija, električna razvodna plošča z odprtimi varovalkam, itd.

Spodnji, kletni prostori so na ta način popolnoma izkoriščeni, da se ohranjajo in varčujejo zgornji, stanovanjski prostori, skupaj s pohištvom.

Nad kletnimi prostori, kjer bivajo stanovalci hiše, je stanovanjski del hiše opazno višji od spodnjega dela.

Eden od dveh zgornjih prostorov je ves čas dogajanja opremljen s klasičnim serijskim pohištvom za **dnevne sobe**: trosed, dva fotelja, klubska mizica, TV-regal, s tapiserijo jelenov na zidu in podobno. Vse pohištvo v dnevni sobi je skrbno zavito oziroma prekrito s PVC folijo, da se na pohištvu in opremi ne more nabirati prah. Soba se ne uporablja, temveč jo zgolj pazijo, da bi bila čim dalj časa videti, kot na novo pripravljena in opremljena.

*Drugi zgornji prostor je bil v začetku opremljen kot klasična **spalnica** s serijskim pohištvom, a se v času dogajanje drame uporablja za različne namene.*

Čas dogajanja drame: v prvi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja.

PRVI PRIZOR

V zgornjem, stanovanjskem delu je spalnica spremenjena v mrliško sobo. Pred pohištvom je postavljena aluminijasta konstrukcija, ki nosi težke črne zavese, postelja je umaknjena in na njenem mestu stoji mrliški oder s pokojnikom in vso opremo (sveče, kropilnik, križ, fotografija pokojnega, osmrtnica z uro pogreba, rože.) Na vsaki strani mrliškega odra so postavljeni stoli za obiskovalce ki prihajajo kropit in bedeti pokojnemu. Na zavesi so razrešeni venci.

*Na parah leži Anin pokojni mož **Vlado**. Na stolih ob parah sedita Pavla in Jože. V spodnjem kuhinjskem prostoru za mizo sedi Ana. V ta prostor vstopita soseda Marija in Ivan.*

IVAN

Dober večer...

MARIJA

Ana, moje iskreno sožalje.

ANA

Hvala...

MARIJA

Oh, saj ni, da bi človek verjel...

ANA

Hvala, Marija.

IVAN

Tudi jaz, tudi jaz! Res! Iskreno sožalje. Ne morem in ne morem verjeti..., da je šlo tako hitro naprej...

ANA

Le kaj bi zdaj brez vas?

IVAN

Komu bomo pa pomagali, če ne sosedom?

MARIJA

Namigne Ivanu navzgor, proti zgornjim prostorom, kjer je v spalnici mrtvaški oder.

Greva gor...

Marija in Ivan gresta do pokojnika, opravita ritual kropljenja in tihe molitve, vsak na svoji strani krste. Nato sedeta poleg Pavle in Jožeta.

Pa imamo spet to žalostno opravilo. Letošnja pomlad jih je pa veliko pobrala.

PAVLA

Žalostno, res. Samo pri mrličih se še srečujemo. Zadnjič je neslo Jernejca, zdaj pa še Vlado.

JOŽE

Samo, Jernejc je bil že star! Če jih imaš osemdeset... Ne pa Vlado. Pri njem je šlo tako hitro.

PAVLA

Tako hitro ni šlo..., saj se je mučil dve leti.

JOŽE

Kaj pa je to dve leti?

PAVLA

Nekatere rak nese še hitreje...

MARIJA

Je bil rak, a ne? Kje točno ga je pa imel?

PAVLA

Najprej na pljučih, zdaj na koncu pa vsepovsod.

MARIJA

Pljuča! Koliko je danes te zahrbtni bolezni! Vlado je ja že davno nehal kaditi.

IVAN

On ni nikoli zares kadil.

JOŽE

Cigareti niso vse. Vidite, kako je vse zastrupljeno. Še čudno, da ljudje bolj ne mrejo.

IVAN

Kaj veš, kaj je to? Če bi medicina poznala vzroke, bi lahko pozdravili tudi raka. Tako pa...

MARIJA

Eni pravijo, da rak lahko pride tudi zaradi sekirancije. Če se človek preveč žre...

IVAN

Misliš, da se je Vlado za kaj žrl? On ni dolgo kuhal jeze. Vsakemu je povedal, kar je mislil. Še Anjo – je vrgel iz hiše!

Če se je jeziš, dobiš samo rano na želodcu. Rano ja, raka pa ne! Raka se ne dobi kar tako, zaradi živcev.

PAVLA

Vsi imamo težave. Tudi Vlado jih je imel. A da bi pa zato dobil raka? Hm...? Ne verjamem.

JOŽE

Rak! A je treba toliko klicati?!

Ženi.

Saj ne veš, če je bil res rak. Na koncu koncev je pa čisto vseeno, a ga je imel, ali ne. Zdaj leži na parih in mi vsi bomo tudi enkrat ležali. Je pač tako na tem svetu!

ANA

Pripravljala prigrizek v kuhinjskem prostoru. Potem vzame pladenj s potico ter jo nese k param in jo ponudi obiskovalcem.

No vzemite malo, boste lažje zdržali ...

MARIJA

Stopi k Ani in ji vzame pladenj

Daj, sedi, saj ne moreš vsega sama. Kje so pa drugi? Anej? Ni prišel?

ANA

Saj je prišel, samo, šel je po Emo. Ona mi bo tudi v pomoč jutri... in potem, ko ga bomo...

IVAN

Če rabiš še kakšno pomoč, Ana, ti kar povej. Veš, da si bomo vzeli čas. Ko pride takšna reč, ni izgovorov!

ANA

Oh, saj ste že tako veliko pomagali! Ko bodo pogreb in te skrbi mimo, potem, potem..., potem pa ne vem, kaj bom...

PAVLA

Veš, da ti bomo pomagali, kar bo treba!

MARIJA

Prevzame vlogo strežnice, gre od enega do drugega in ponuja s pladnja.

IVAN

Marija, ostani nocoj tu, da ne bo Ana sama.

ANA

Ne, ni treba. Saj bo gotovo prišla Ema.

JOŽE

Hja, včasih je bilo drugače. Cela vas se je zbrala pri mrliču. Nekateri so komaj čakali, da je kdo umrl in so prišli do vina in potice.

PAVLA

Jože...

JOŽE

Kar je res, je res! Včasih so šli ljudje bolj skrižem. Smrt je pač smrt. Saj vsakogar doleti. Kolikokrat smo cele noči bedeli mrličem in si pravili vice, da je čas hitreje minil. Tudi peli smo. Proti jutru.

PAVLA

Zdaj, hvala bogu, ni več tako, kot je bilo včasih. Zdaj so ljudje prišli malo k pameti.

JOŽE

So prišli, ja...

IVAN

Moram domov. Marija ti ostani, kaj pa če le ne bo nikogar? Ne sme biti sama.

ANA

Ivan..., kam se ti mudi?

IVAN

Večer bo. Malo bo še treba pogledati okoli hiše. Potem se lahko vrnem.

MARIJA

Če boš šel, te že ne bo nazaj. Počakaj. Skupaj bova šla. Kot sva prišla.

ANA

Najbrž ne bo veliko ljudi...

MARIJA

Saj bova počakala, Ana. Ti si malo odpočij. Vem..., ni bilo prijetno.

ANA

Zdaj mi je laže kot zadnje dni..., ko se je tako mučil.

PAVLA

Tako je to, ko človek doma umira.

ANA

Teden dni prej so ga dali iz bolnice. Meni so rekli, da ni več pomoči.

JOŽE

A je bil pri zavesti?

ANA

Ves čas. Nekajkrat sem mu dala injekcijo, da ga ni tako bolelo, a je bil do konca priseben. Čisto do konca je govoril, kako naj skrbim za hišo..., da bo treba popraviti izolacijo v kleti... pa kurilno olje..., same tako vsakdanje reči, kot da kam gre ... in se bo vrnil čez par dni...

Pa za Aneja in Anjo ga je skrbelo..., na vse je spomnil, preden je umrl. Bedela sem pri njemu. Poslušala sem, kako na kratko sope in potem sem še jaz zaspala. Okoli štirih zjutraj sem se zbudila... Je bil še topel, samo ... dihal pa ni več!

PAVLA

Kar zaspal je?

ANA

Ja..., jaz sem tudi zaspala...

Odide v kuhinjski prostor - spodaj.

MARIJA

Spremlja Ano.

Pridi. Malo počij. Midva z Ivanom bova počakala še kakšno urico. Če Eme ne bo, bom ostala. Ne skrbi.

ANA

Marija, kaj bi jaz brez tebe?

MARIJA

Zato pa smo sosedje, a ne? Pridi...

Pospremi Ano v spalni prostor.

JOŽE

Vidiš, delo te bo počakalo.

IVAN

Eh, bo že, če je taka stvar, da je zdaj kar sama doma. Čudno, da še ni nikogar.

PAVLA

Bodo že še prišli.

JOŽE

Anje sploh še ni bilo, kaj? Vidiš, a se splača takšna trma?

PAVLA

Tiho bodi..., kaj te briga.

JOŽE

Me ja nič ne briga. Čudno je bilo pa vseeno. Jaz sem tudi sam zidal!

PAVLA

Ni prav, da ga še zdaj obiraš, ko se še ohladil ni dobro.

JOŽE

Jaz nič ne obiram. Kar je res, je res. A ne Ivan?

IVAN

Hm..., ne vem... Vlado je bil res zategel.

JOŽE

Zategel, zategel! Madonca, a se spominjaš, ko smo tu vlivali prvo ploščo? Zidarja je nagnal. Pa smo vsi delali udarniško. Še zidar.

IVAN

Mhm, pa to ni bil edini zidar, ki ga je nagnal.

JOŽE

Na koncu je itak vse nagnal in vse naredil sam...

IVAN

In to ne slabo! Ko sem videl, kako je položil ploščice, sem ga prosil naj še meni in ti povem, da mi ni bilo žal.

Marija se vrne.

MARIJA

Ana je šla malo dremat. Povedala mi je, da je vzela že dve tableti. Jaz ne vem, zakaj je hotela imeti pare doma! Za koga smo pa delali mrliško vežico?

JOŽE

Hiša je velika. Prostora je še preveč! Zakaj bi pa plačevala vežico?

PAVLA

Pravijo, da je Vlado tako želel. Prijetno pa ni tako. Dve noči biti v hiši skupaj z mrličem. Ljudje pa tudi nimajo več časa bedeti mrličem, kot so to počeli včasih. Pa ni otrok... ni Eme. Vlado sam pa itak ni imel več nobene poštene žlahte. Vidiš, vsi so po njeni strani.

Namigne na vence, ki visijo okoli par.

MARIJA

Bomo pa mi pomagali. Kdo ve, kako bo pri nas?

IVAN

Res je sam hotel, da bi bile pare doma. Meni je večkrat rekel, da bo šel v trugi iz svoje hiše, saj ni revež, da bi ležal v vežici!

PAVLA

Pa sem le prav čula..., samo, če bi Ana drugače naredila, ji tudi Vlado najbrž ne bi zameril.

JOŽE

Če je bila njegova zadnja volja takšna, da bo ležal doma, jo je treba spoštovati!
Zadnjo besedo je treba spoštovati.

PAVLA

On je vedno imel zadnjo besedo. Zato je pa morala Anja od hiše...

MARIJA

Nagnal jo je, ker mu je naredila sramoto s tistimi pobi. Hitro so jo zmešali!

JOŽE

Ja..., tista dva... pa drugi tudi!

IVAN

Drugih deklet ne zmešajo tako hitro. Nekaj mora biti v takšni ženski.

JOŽE

Z inženirjem se je poročila, sploh ji ne gre slabo!

PAVLA

Saj pravim. Takšne se vedno znajdejo v življenju. Ena poštena pa ne sreča kar tako inženirja na cesti.

JOŽE

Kaj je pa danes inženir. Danes so ja vsi inženirji pa doktorji, pa kaj vem kaj še... samo, da jim ni treba delati.

MARIJA

Ne smemo ji delati krivice. Saj..., po duši pa ni bila slaba...

IVAN

Še preveč dobra je bila...

MARIJA

Bodi vesel, da se nam ni zgodilo kaj takšnega!

IVAN

Nam se ni moglo. Midva nisva tako privijala otrok.

Naj počiva v miru. Hiša mu je bila bog! Sramota ga je pa jezila! Rekel je, da je ni zidal zanjo. Vse, je rekel, bo dal zapisati sinu. Aneju.

PAVLA

Ampak njegovo gre na pol in pol tega mora dobiti Ana.

JOŽE

Kaj pa če je Vlado vse zapisal pobu? Tudi meni je enkrat rekel, da bi najraje videl Aneja doma. Pa ne vem, če je dal kaj zapisati! Dokler je bil zdrav, je mislil, da bo večno živel, ko ga je pa bolezen zvila, je šlo tako hitro!

PAVLA

Saj ne more Vlado sam zapisat! Kaj pa nujni deleži?

IVAN

Saj vem, no! Samo, če bi, pravim!

PAVLA

Ja. Res. Če bi Anej imel hišo, bi pa mogoče dobil kakšno žensko. Ne vem, kaj je narobe z njim, da je še kar sam..., pa tako fejest moški je!

JOŽE

Čudno. Ona jih je menjala kot nogavice, on pa nobene ni našel.

MARIJA

Ana bo že vedela. A Vlado je priznaval samo svoje delo. Ja..., naj mu bo lahka zemlja, kot si rekel. Zdaj je rešen hude bolezni, ampak odrešena je tudi Ana. Ne vem, zakaj bi morala hišo dajati sinu..., sama mora tudi živeti.

JOŽE

Otroci, ja. Ko odrastejo, se je nanje težko zanesti. Če Aneja ne bo nazaj, bo Ana ostala sama v tej veliki hiši. Še ena, ki bo na stara leta sama, brez človeka, ki bi skrbel zanjo.

PAVLA

Pri nas, hvala bogu, je hiša polna...

JOŽE

Kraval je pa že takšen, da bi človek najraje ušel!

IVAN

Ob trugi se človek res vpraša, a je vredno tako garati? Saj! Na koncu so pa vsi veseli, da umreš.

V kuhinjski prostor - spodaj, vstopi Anej. Po obnašanju se vidi, da je domač, saj najprej odloži površnik kar na stol, potem stopi k štedilniku in pogleda v neki lonec, vzame iz njega kos hrane in jo da v usta. Kmalu za njim vstopi še Ema.

EMA

Nisem se mogla upreti. Vlado je res imel nos, da je tukaj postavil hišo. Še zdaj tako lepo žari izza hribov, čeprav je sonce že zašlo.

ANEJ

Teta..., ti nikoli ne zamudiš lepih stvari!

EMA

Če ti tako praviš... Kje pa je Ana?

ANEJ

Ne vem, najbrž tam..., pri njem.

Namigne navzgor.

EMA

Grem ponjo, da se ne bo utopila v solzah. Upam, da bo vse tole hitro mimo.

Ema gre gor, k param. Anej gre za njo.

PAVLA

Iskreno sožalje..., pa vam tudi...

EMA

Hvala lepa...

JOŽE

Tudi jaz..., res, iskreno sožalje..., sožalje...

IVAN

Sožalje! Sožalje!

MARIJA

Grem po Ano. Imela bo skrb manj, ko bo vaju videla.

EMA

Kje pa je?

MARIJA

Malo je šla počivat,... Ne vem, je vzela dve tableti...

EMA

Potem jo kar pustite, bo že...

Stopi k vznožju mrliškega odra, pokropi pokojnika, odloži vejico in stopi po levi za hip bliže pokojniku, pa se kmalu obrne in odide nazaj - dol v kuhinjski prostor.

Ne maram tega vonja... po teh rožah.

JOŽE

No, Pavla, čas bo, a ne!

PAVLA

Midva greva počasi domov. Sva že dolgo tukaj. Gotovo bo še prišel kdo, da ne boste sami. A vidva bosta še ostala?

IVAN

Ne, midva bova tudi šla...

MARIJA

Toliko morava počakati, da se za nocoj poslovim od Ane.

IVAN

Če spi...

MARIJA

Ne verjamem, grem gledat.

PAVLA

Lahko noč vsem. Pa saj se jutri spet vidimo. Zdaj Ana ne bo več sama.

Pavla in Jože odideta, Ana in Marija prideta iz spalnega v kuhinjski prostor.

ANA

Prišla si! Oh, da si le prišla!

EMA

Ana!

Ana in Ema se objameta. Anej in Ivan prideta od par v kuhinjski prostor.

IVAN

Marija..., a zdaj greva...?

ANA

Saj še nista dolgo tukaj.

MARIJA

Zdaj ne boš več sama. Jutri še prideva. Pa potem zopet. Lahko noč vsem!

ANA

Hvala, da sta prišla, in, Marija, bodi tako dobra, res te prosim za pomoč tudi jutri zvečer, ko bo gotovo več ljudi..., ko bodo izvedeli ...

Marija in Ivan odideta.

ANEJ

Mama, kako je s tabo ...?

ANA

Utrujena sem. Komaj čakam, da bo vse to mimo.

ANEJ

Saj bo minilo, mama. Vse bo še dobro.

ANA

... ko bi le bilo..., samo ne vem, kako bom lahko sama, brez ateja?

EMA

Brez ateja?

ANA

Ti ne veš, kako je, če ostaneš sama...

EMA

No ja..., jaz sem ves čas sama in se mi zdi, da mi nič ne manjka. Meni ne bo treba kazati žalosti za nikomer.

ANEJ

Grem še malo nazaj... Gor.

Odide k pokojniku.

EMA

Vem, da ti ni lahko. Pa bo minilo, boš videla, da bo. Prej, kot si misliš.

ANA

Ne morem verjeti, da ga ni več. Ko sem bila zadnji teden z njim, sem res želela, da bi bil čim prej rešen trpljenja. Zdaj ko se je to izpolnilo, imam kar slabo vest..., kot da sem mu jaz želela smrt.

EMA

Ne smrti, Ana! Želela si mu to, kar je prišlo... Ni greh, če neozdravljivemu in trpečemu človek želiš konec. To je kot rešitev!

ANA

Ti nisi videla njegovih oči. Iz njih je gledal strah.

EMA

Strah? Njega da je bilo česa strah?! On je ja vse znal, obvladal, vedel in zmogel!

ANA

Strah ga je bilo in kar naprej je govoril. Največ o hiši..., kaj vse bi še bilo treba storiti.

Pa da bi hišo morala dati Aneju! To je govoril.

EMA

Kaj pa Anja?

ANA

Anja..., tudi njo je omenil. Izgovoril je njeno ime in potem ni mogel nič več govoriti. Posilil ga je jok..., kot da bi se kesal!

EMA

Kesal? Če je tam gori res kakšen sodnik, ne vem, s čim se bo odkupil za svoje grehe. A samo to je bilo..., glede Anje?

ANA

Da. Samo to. Rekel je – Anja - in potem je zaspal in ko se je zbudil, ni več govoril o njej. To je bilo dva dni, preden je umrl.

EMA

Solze? Za Anjo? In potem..., nič več. No, to verjamem.

ANA

Zadnji dan je, kot da bi vedel, da se poslavlja..., govoril je o hiši.

EMA

Oh, kako tipično. Še zadnjo uro ga je skrbelo za hišo. Ana, če boš pametna, boš vse skupaj prodala in ušla iz te kletke!

ANA

Ema, kako lahko...?

EMA

Morda je res prezkodaj, oprost, ampak - saj se je samo petelinil s to hišo!

ANA

Tebi ni storil nič hudega in... ne vem zakaj ti sodiš. Ni prav!

EMA

Ni prav?! Dovolj je bilo že to, da sem tebe gledala, kako si propadala z njim! Ti se nisi videla.

To je varna streha, je govoril. Iz leta v leto. Desetletja, Ana! Midve se včasih tudi pol leta nisva srečali in meni se je vedno paralo srce, ko sem te videla. Vsakokrat bolj staro, bolj utrujeno, bolj zgubano, bolj suho.

Saj je res vseeno; da bi le ti spoznala edino koristno stvar, ki ti jo je po tolikih letih naklonil. Da se je umaknil! Zdaj boš šele zadihala!

ANA

Včasih si mi govorila, naj bom srečna, ker imam dom, moža, otroka. Da imam hišo in v njej posteljo in v postelji moža.

Ti si izbrala svojo samskost, ki je najbrž lepa, a nosi s sabo osamljenost..., hrepenenje po otrocih..., jaz ne vem..., jaz nisem odločala o tvojem življenju, saj še o svojem nisem!

Samo se je zgodilo in jaz sem ga sprejemala takšnega, kot je prišlo. Z domom, otrokoma, s hišo in spalnico in posteljo in možem v postelji.

Bilo je hudo in lepo z njim. Ni popival kot drugi, ni se vlačil okoli z drugimi, naredil je hišo in ti praviš naj vse skupaj prodam in kar grem. Ne morem, tudi če bi hotela. To sem mu obljubila na smrtni postelji... in... tako bo. To bom spoštovala!

EMA

Kaj si mu obljubila?

ANA

Da hiše ne bom prodajala in da jo bom na koncu zapisala Aneju.

EMA

Na koncu? Na čigavem koncu? Oh, kako tipično zanj. Še ob zadnji uri ti je pridigal o tvojem koncu..., ne svojem. Tvojem! In če si mu obljubila, da boš to storila, potem naredi konec tega svojega življenja takoj in daj hišo Aneju. Takoj! Zakaj bi čakala v tej hiši svoj konec. Kaj pa rabiš zase..., razen če si misliš iskati še enega moža ...

ANA

... ne! raje bi živela tako kot ti.

EMA

No..., vsaj to. Torej, kaj rabiš? Svoj kotiček! Potem pa na pot Ana! Okoli sveta! Skupaj pojdeva, boš videla, da ti ne bo žal! Če hočeš, se lahko že jutri preseliš k meni!

ANA

Morda res pridem. A prej bom še enkrat poskusila storiti tisto, česar nisem mogla, ko je bil še živ. Trmast kot je bil - in Anja je trmo podedovala po njem. Veš, to mi leži na duši. Rada bi popravila, kar sva narobe naredila. Tudi ona je moja hči.

EMA

Ne vem, kako boš sedaj pomagala Anji. Ona ima zdaj svoje življenje... Ne vem, če rabi tvojo pomoč. Jaz sem z njo veliko ... tam – saj veš, da se srečujeva... Redko, Ana, redko pove kaj o hiši, ki jo je morala zapustiti.

ANA

To je bil njen dom.

EMA

Koliko časa je minilo, odkar jo je vrgel ven?! Deset let?

ANA

Trinajst...

EMA

No! Trinajst!

Pa veš, kaj želi tvoja hči?

ANA

Vseskozi sem mislila nanjo. Saj sem jo tudi jaz večkrat poklicala. Jaz ji nisem zaprla vrat naše hiše.

EMA

Njegove hiše!!!

ANA

No, pa njegove! Ne vem..., kaj bi pa ti naredila na mojem mestu? Kaj bi ti naredila... s hišo...

EMA

Saj sem že povedala ..., a ne vem. Jaz nimam hiše, ker je nikoli nisem hotela...

ANA

Jaz tudi ne...

EMA

A da ne?

Ne veš... Zato: če že hočeš moj nasvet, naredi, kar se ti zdi prav! Kar je rekel on... Daj hišo otroku, kot je rekel, in pojdi iz nje.

ANA

On je rekel, naj dam hišo Aneju, meni se pa zdi, da bi jo bolj rabila Anja. Krivico smo ji storili. Ne vem, a je srečna s tistim moškim. Gotovo bi tudi on rad zgradil hišo. Kot vsi. Svojo! Da bi se dokazal pred našo družino in njo. Pred našo družino..., koliko smo pa sploh bili družina?

EMA

Kaj pa veš? Mogoče se ti pa to samo zdi! Morda pa želi hišo iz čisto drugačnega razloga..., da bi v njej živel...Veš, veliko jih poznam, ki niso postali sužnji svojih sanj!

ANA

Potem jima jaz res lahko pomagam tako, da bo to hišo dobila Anja!

EMA

Meni je vseeno, ampak bolj ko te poslušam, bolj sem prepričana, da bi ti morala iz te hiše. Je čisto vseeno, a jo boš pustila Aneju ali Anji. Zate je ječa.

ANA

Saj bom šla. Toda hiša ne more biti prazna in obema je ne morem pustiti... Anej bi že moral..., zanj je bolje, če mu pomagam drugače... Ne tako, kot je hotel Vlado! Saj je ostalo precej denarja. Anja si bo pa veliko prihranila, če bo dobila hišo, ker jima tako ne bo treba zidati nove.

EMA

Ti..., si se že odločila, da ne boš upoštevala Vlada... in njegove oporoke!

ANA

Saj ni nič zapisanega, saj ni oporoke...

EMA

Ne razumem, zakaj hiše ne boš prodala, ker praviš, da je tako želel on, v naslednjem hipu pa njegova zadnja volja že ni več tako sveta?

ANA

Vem, da je zadnjo voljo treba spoštovati! Vem pa tudi, da je Vlado želel z mano govoriti o Anji, pa se je samo zjokal. A ni to tudi zadnja volja..., ko se je pokesal?

EMA

Jasno! Ti že sedaj dvomiš! Kako šele bo...

ANEJ

Pride od par v spodnji, kuhinjski prostor.

ANA

Odide k pokojniku. Najprej stopi k obrazu in ga nekaj časa molče gleda. Potem se počasi prestavi do vznožja in mimogrede poravnava cvetje, prestavi sveče, potem sede tako, da je s telesom na pol obrnjena od mrliškega odra.

Kaj naj s hišo, Vlado? Ne bom je prodala. Tega ti ne morem storiti.

Drugo bom pa naredila po svoje! Nisi storil prav, ko si Anji pokazal vrata in jih zaprl. Ta hiša..., zdaj ne zapiraš več teh vrat.

Zdaj bo po moje. Ne bom te ubogala.

To si hotel, saj vem. Da bi Anej v hišo pripeljal žensko. Ampak..., on ja živi z moškim!

Ne, Vlado! Hiše mu ne bom dala. Zdaj bo po moje! Tega mi ne moreš več preprečiti!

Ana vstane in gre zopet k zglavju in sklene roki kot v molitev. V tistem se Ema in Anej pridružita Ani pri pokojniku. Ema še enkrat vzame namočeno vejico in pokropi truplo. Potem na drugi strani stopi za kratek čas k zglavju, Anej ostane za njo. Ema se kmalu zasučje, Anej stopi na njeno mesto, tako da sta z materjo vsak na eni strani zglavja mrtvaškega odra. Ema nato obsedi ob vznožju mrtvaškega odra.

ANEJ

Mama, daj..., boljše bo, da se ne mučiš več in se greš malo odpočit.

ANA

Zdaj ga še lahko vidimo. Ko ga bomo pokopali, ga ne bo več.

ANEJ

Nima smisla, mama, toliko trpeti ob spominih... in razmišljati...

ANA

Veš, oče te je imel rad...

ANEJ

Vem...

ANA

Vse je imel rad... Tudi Anjo je imel rad..., čeprav tega ni znal nikoli pokazati...

ANEJ

Vem, mama...

ANA

Rekel je, da bi rad, da se Anja vrne v hišo.

ANEJ

Saj bi bil skrajni čas...

ANA

Rekel je, da zapušča svoj del hiše Anji. Tudi za moj del hiše mi je rekel, da se ne bi delila...

ANEJ

Mama...

ANA

Saj..., jaz bi najraje videla, da se oba vrmeta. Samo - dva gospodarja v eni hiši...

ANEJ

Saj niti ne pomišljam, da bi se vrnil sem, saj veš mama..., saj vsi veste!

ANA

Vem..., zato pa – ti bi tukaj težko shajal. Hiša pa ne more biti prazna! Anja naj pride.

ANEJ

Ja! Jaz živim, kot pač živim. Drugega ne rabim. Anja naj pride. Z možem. In naseli to hišo..., če hoče!

ANA

Saj je obljubila, da pride..., upam da še nocoj... Prav bi bilo, da se pomenimo še pred pogrebom.

ANEJ

Pride...?

ANA

Ja, pride...

ANEJ

A tako...,

ANA

Ti pa pozabi...,

ANEJ

To hodi za mano.

ANA

Saj nisi mogel vedeti.

ANEJ

Seveda ne.

ANJA

V tem v kuhinjski prostor vstopi Anja. Počasi gre od stvari do stvari, geste so podobne, kot prej, ko je vstopil Anej, z roko podrsa po mizi ipd. Slednjič sede za mizo.

EMA

Emma pride od mrtvaškega odra v kuhinjski prostor.

Anja, a strašiš ali kaj?

ANJA

Teta, ... lepo da si tu.

Ana in Anej prideta od pokojnika.

ANA

Gre molče k hčeri in jo objame.

ANJA

Saj ni preveč hudo, kaj?

ANA

Ne, zdaj je, kar je..., najhujše je za njim...

ANJA

Se odlepi iz objema, stopi proti bratu in mu ponudi desnico.

Zdaj smo pa brez ateja.

ANEJ

Ja..., brez ...

Dolgo te že nisem videl.

ANJA

Hja...

ANEJ

... žalostno, da se srečujemo takole...

ANJA

... saj..., zakaj se pa nič ne oglasiš...

ANA

Anja..., zdaj bo..., zdaj je drugače...

ANJA

Zdaj, ko je umrl...

EMA

Vzame pladenj in ponudi Anji.

Glej, vzemi. Vidiš, koliko pridnih sosedov je še vedno okoli..., poskusi, tudi če nisi lačna. Je dobro, veš!

Pri zadnji besedi govori že s polnimi usti, saj je sama hitela in poskusila prigrizek.

Anja ni vzela, zato Ema odloži pladenj nazaj na mizo, vzame še en košček in še enkrat pomigne Anji.

Vzemi, če ne, bom jaz vse pojedla ...

ANJA

Sosedi..., pridni... Ti kar jej ...

EMA

In... gospa so kar sami... Možiček? Kje ga imaš?

ANJA

Gregor danes ni utegnil. Jutri pride ... in na pogreb tudi ...

ANA

Saj..., morda je še bolje tako..., da bomo nocoj sami...

Ate je zgoraj...

ANJA

Aneju.

Greš z mano? Gor...

Anej se brez besed nameri pred Anjo v spalnico zgoraj, kjer so pare. Za njim vstopi k param tudi Anja.

ANJA

Tak je, kot da spi..., saj se ni nič spremenil.

ANEJ

Ja..., kot bi spal.

ANJA

Samo..., ta kravata je tako smešna..., saj ni nikoli nosil kravate...

ANEJ

No..., na parah..., mora biti.

ANJA

Ja, po smrti, pravijo, je vse drugače...

Vzame fotografijo pokojnika na vznožju mrliškega odra.

Na tej sliki je še tako mlad. Prav takšen je na njej, kot je bil včasih..., takrat ...

Potem položi sliko nazaj in gre počasi nazaj proti vzglavju pokojnika.

Tako srečni bi lahko bili..., pa je bila zmeraj samo hiša! Hiša, hiša, hiša, hiša...,

Medtem Ana zopet sedi tako kot na začetku prvega prizora, ob mizi v kuhinjskem prostoru spodaj, obrnjena s hrbtom proti Emi. Ema tudi sedi za mizo in občasno vzame prigrizek z mize in po malem grizlja.

ANA

Kdo ve, če ji s tem ne bom prinesla nesreče. Zadnjo voljo je treba spoštovati!

EMA

Ah, daj no..., zadnjo voljo je treba spoštovati, zadnjo voljo je treba spoštovati.

Zbudi se, no..., saj si že odločila!

ANA

Sem! A se bojim, da ji bom nakopala nesrečo...

EMA

Vraže! Saj pravim: prodaj vse skupaj! Razdeli jima denar. Prodaj! Ko se vse poleže in bo življenje spet šlo v stare tirnice... Prodaj!

ANA

Ne, tega ne morem. Tega mu res ne morem storiti! Saj sva v to hišo vgradila vse, kar sva imela! Ne bi prenesel, če bi vedel, da si v njej tuji ljudje!

EMA

Potem jima pa čim prej povej, kakor si se odločila...

ANA

Vstane od mize in se nameri v zgornji del hiše, k pokojniku.

Prav...

Pride k mrliškemu odru, pokropi pokojnega in se nato obrne k otrokoma.

Pred smrtjo je... veliko govoril. V resnici ni bil slabega srca... Hišo je delal..., pa kaj bi vama govorila, saj nista več majhna.

ANJA

Saj bo kmalu mimo. Še pogreb, potem moraš čim prej vse pozabiti. Zdaj pa, mama, pojdi in lezi. Saj bomo bedeli z Anejem in teto Emo.

ANEJ

Ja, mama, res! Ne se mučiti, saj sem te že prej prosil.

ANA

Bom šla..., bom šla. Le prej vama moram še povedati, kako se je odločil ate..., kakšna je bila njegova zadnja volja... Glede hiše...

ANJA

Prosim, mama, saj je vendar še čas. Saj bomo - na zapuščinski razpravi...

ANA

Ne! To je naša stvar. Ne maram, da to slišijo drugi! Vajina pravica je, da izvesta takoj. Saj vesta, kaj mu je do zadnjega ležalo na duši...

ANJA

Hiša...

ANA

Motiš se. Vidva..., ti Anja. Jokal je, ko je izgovoril tvoje ime...

ANJA

No ja...

ANA

Zelo mu je bilo hudo in želel je vsaj nekaj hudega vzeti nazaj...

ANEJ

Mogoče pa res ne bi bilo napačno..., prodati. Denarja bi imeli vsi dovolj.

ANA

Ne, tega mu ne morem storiti..., njegova zadnja volja je bila, da...

ANEJ

Tebi je zapustil svojo polovico hiše.

ANJA

Meni? Hišo?!

ANA

Da. Tako je rekel ate!

DRUGI PRIZOR

Leto dni po Vladovi smrti se njegovi sorodniki in sosedje srečajo pri sveti maši za pokojnim.

Spodnji kuhinjski in spalni prostor ostaneta enaka, kot v prvem prizoru. Zgoraj ostaja tudi dnevna soba enaka, kot v prvem prizoru in zaščiten s PVC folijo.

Spalnica, kjer je bil v prvem prizoru mrliški oder s pokojnikom, je opremljena klasično: dvojna postelja, nočni omarici, garderobna omara... Pohištvo je tako, kot v dnevni sobi, zaščiten s PVC folij in soba je na začetku prizora popolnoma zatemnjena.

Ema in Ana prideta v kuhinjski prostor - spadaj.

EMA

Kaže, da me zdaj vsako leto čaka en obisk cerkve več... polnočnice, velika noč in sedaj tvoja obletnica...

ANA

... moja...

EMA

Obletnica tvoje svobode, ha. Samo da ti še nisi pokopala moža. Še vedno ga povesod vidiš.

ANA

Ni res. Vse sem pospravila. Samo delavnice ne. Nekaj časa sem mislila, da bo Anej večkrat prišel in poprijel za kakšno delo, a ga ni. Jaz ga ne gnjavim rada, ker tako poredko pride in se tudi ne morem zanašati nanj. Česar res ne morem popraviti sama, poprosim Ivana.

EMA

Zakaj se vtikaš v vzdrževanje hiše? To je zdaj Anjina skrb. In Gregorjeva!

ANA

Gregor..., Po cele dneve ga ni. Dopoldne v službi, popoldne poslovne obveznosti - kaj vem? Njega vidim skoraj še manj kot Aneja. Otroka bi morala imeti... Včasih mi je tako hudo!

EMA

Prav dobro se da shajati brez otroka. Anja se je sprijaznila. Če bi ga pa res hotela, lahko poskusi s posvojitvijo.

ANA

Kaj bi s tujim otrokom? Kaj veš, kakšen bi bil?

EMA

Otrok je otrok. Ni vse v krvi. Najvažnejša je vzgoja.

ANA

Torej sem jaz slabo vzgojila svoja otroka?

EMA

Ne nori! Vsakdo ima dom tam, kjer živi, in če Anej ne pride večkrat v to hišo, mu ne moreš očitati, da se izogiba domu. Saj ni več tukaj doma.

ANA

Če ne bi prelomila njegove zadnje volje, bi bil to njegov dom! Sedaj je Anjin, a ni videti preveč srečna.

EMA

Anjina sreča ali nesreča ni odvisna od te hiše. In Anej? Kaj mu pa manjka, prosim te, no?! Glede na to s kom in kako živi... Bi ga ja požrli tukaj.

ANA

No vidiš, to, da živi z moškim je gotovo stvar vzgoje.

EMA

Sem ti rekla, da je nekaj v krvi in to, da ima raje moške, kot ženske..., če je to res..., to pravijo, da je v krvi! Sicer pa – tudi če ni... on živi svoje življenje!

ANA

Ne bom dočakala sreče, kot sem vedno hotela. Vse življenje sem jim želela najbolje, pa ni šlo... Vlado je bil tako trd. Ko bi me le pri Anji in Aneju poslušal! Pa ni. Pravil je, da je življenje trdo in da ju ne bo cartljal po nepotrebem. Da to človeku samo škoduje.

In tisto z Anjo, ko bi tako rabila razumevanje. Pa ni prenesel sramote.

EMA

Ana! To je minilo.

ANA

Ljudje niso pozabili... Včasih mi je kar žal, da sem jo spravila nazaj. Misli, da zato ne more imeti otrok. Kar nase je vzela. Gregorju je celo rekla, naj ne hodi na pregled, ker je gotovo zdrav!

EMA

Ljudje so pozabili. Tudi tista dva mulca. Jaz sem pozabila celo, kako jima je bilo ime.

ANA

Mulca? Nista več mulca ...

EMA

Že mogoče, a ljudje so pozabili. Povem ti, da so! Če pa niso, pa vsaj nočejo obujati žalostnih spominov. Vsi se raje spominjajo lepih stvari. Tudi ti.

ANA

Jih je tako malo...

EMA

Oh, ko bova šli, ko boš mesec dni z mano na poti, si boš nabrala veliko lepih vtisov. Tukaj pa naj živijo po svoje. Saj ne moreš nič proti usodi!

ANA

Hm, s tabo na pot? Najbrž bom pa res šla...

Anja in Anej prideta.

EMA

No, sta prišla? Kje sta se pa obirala tako dolgo?

ANEJ

Malo smo se zasedeli. Še nekaj starih znancev smo srečali, saj veš, pa smo čekali.

ANA

Kje je pa Gregor?

ANEJ

Ostal je še ...

ANA

... in si ga kar pustila?

ANJA

Kaj pa naj?

ANA

Pa bi še vidva malo ostala.

ANEJ

Veš kaj, saj nismo več otroci, mama! Anja je komaj čakala, da gremo. Že prej ni hotela v gostilno. Je rekla, da se ne spodobi ... danes, ko je obletnica očetove smrti. Meni se pa to ni zdelo nič narobe. Zato smo šli.

Gostilno so pa zelo lepo preuredili. Ni več takšna beznica, kot je bila včasih! Najbrž jim kar dobro vrže.

Anja odide v spalni prostor - spodaj.

ANA

Gre za njo. Anja slači ne pretirano žalno obleko in oblači vsakdanjo obleko.

Te motim?

ANJA

Ne...

ANA

Kmalu bo še ena obletnica. Ta bo bolj vesela. Leto dni bo, odkar sta prišla ti in Gregor živet v našo..., tvojo hišo.

ANJA

Čas res hitro teče. Jaz se še nisem navadila. Kot da bi prišla šele včeraj.

Premor.

Leto je že mimo. Vem, da ga ne bo več..., a bi včasih želela, da bi prišel in bi se pogovorila. Zdaj sem tudi jaz odrasla in sem izkusila življenje. Veš, sama bi rada videla njegove solze.

ANA

Ne bo ga več...

Kaj pa Gregor? Bo kmalu prišel?

ANJA

Ne vem. Jaz sploh nisem hotela v tisto gostilno. In veš, kdo je tudi bil tam?

ANA

Kdo?

ANJA

Miran..., tisti Miran! Aneja še pogledal ni, včasih sta bila pa kot rit in hlače. Priganjala sem Aneja in komaj čakala, da sva šla.

ANA

No! Saj sem vedela... a Gregor je pa ostal tam!?

ANJA

Pa kaj..., saj ve!

ANA

Vem, da ve! Toda tam med ljudmi besede bolj zapečejo..., ni prav, da sta šla. Bom rekla Aneju, naj gre ponj.

ANJA

Ne. Bo že prišel.

ANA

Ni prav, da je ostal tam...

Odide v kuhinjski prostor in reče Aneju.

Skupaj bi morali priti...

EMA

Pa saj niso več otroci... Midve bi morali iti zraven v gostilno.

ANA

Aneju.

Anja pravi, da je bil Miran! Tam!

ANEJ

Bil, a se je obnašal, kot da me ne pozna. Drugi tudi ne.

ANA

Morali bi priti skupaj. Z Gregorjem.

MARIJA

Pride z Ivanom.

Malo sva se še oglasila spotoma...,

ANA

Seveda, saj sem že prej mislila, da bi malo posedeli pri nas, a ste se kar razgubili.

EMA

Prevzame vlogo gostiteljice in ponuja stole.

Prosim ...

Da na mizo krožnik potice in peciva.

Nič posebnega nismo pripravili. Vseeno je prav, da ne odhitimo vsak na svojo stran. Saj vaju od pogreba nisem videla.

IVAN

Da ne odneseva spanja..., dolgo ne bova, a ne Marija?

ANA

A sta sama?

MARIJA

Misliš..., na Gregorja?

ANA

Ja...

IVAN

Saj bo prišel...

MARIJA

Malo glasni so postali, pa sem rekla Ivanu, da greva..., če bi še naš začel politizirati, ne bi bilo ne konca, ne kraja.

IVAN

Bo že prišel...

MARIJA

Ne bodo ostali samo pri politiki!

ANA

Gre k Anji.

Marija in Ivan sta prišla. Sama. Gregor je ostal tam.

ANJA

Saj bo prišel.

ANA

Ampak...

ANJA

Tebi se zdi čudno, vem, ker ate ni nikoli pil v gostilni. Pa mu mogoče ne bi škodilo. Je treba malo med ljudi.

ANA

Jaz sem mislila, da bi posedeli tukaj, pri nas..., pa še Miran je tam...

ANJA

In...?

ANA

Pridi, greva ponj. Bo tako, kot bi šli spotoma. Jaz bi itak morala poravnati v cerkvi... Greva ponj.

ANJA

Mama...

ANA

Prosim! Vem! Morda se preveč vtikam, a kaj morem, če me skrbi. Saj - če bi jaz odšla živeti k Emi, ne bi več sitnarila tukaj. Skrajni čas bi že bil...

Prosim, pridi..., greva. Mimogrede se oglasiva... in mu rečeva, da smo vsi skupaj..., saj bo razumel.

ANJA

Prav, mama, prav. Greva. Pa greva..., samo, a naj grem takšna nazaj v cerkev? Se naj še enkrat preoblečem?

ANA

Ne..., samo jopco ogrni, tisto temno, pa greva...

ANJA

Ne vem... takoj bom

ANA

Se vrne v kuhinjski prostor.

Z Anjo se zapeljeva do farovža. Ne vem, kaj mi je bilo? Prej sem čisto pozabila plačati župniku.

IVAN

Oh, saj župnik bo počakal...

ANA

Vem, da bi. Pa bi rada poravnala takoj. Ko se enkrat odloži, se še drugič... in lahko pozabim. Bo že prav, da mu takoj plačam...

EMA

A mu še nisi? Včasih je bilo treba maše plačati vnaprej?

ANA

Nekaj sem že dala, samo..., ne vem..., so se navadili, da se še po maši nekaj malega primakne.

MARIJA

So se razvadili, ja..., pa kaj hočemo.

EMA

Hja, dandanes je kar drago, če je človek veren...

IVAN

Saj nismo tako hudo verni. Je bolj zato, da se malo srečamo. Drugače samo sedimo doma in gledamo televizijo... V gostilni tudi ni več toliko prometa in tam je postalo strašno drago.

MARIJA

Toliko smo verni, da navada ne pride dol. V gostilni pa..., saj ne znajo nič drugega kot politika in politika in ker so vsak v svojem gnezdu, komaj čakajo, da kdo koga razjezi tudi zaradi drugih stvari. Jaz Ivanu nisem nikoli branila, a je prišel nekajkrat tako živčen domov... in potem je še doma sitnaril. No, saj je sam videl, da se ne spleča..., pa se zdaj drži bolj doma.

ANJA

Pride v kuhinjski prostor.

A greva, mama?

ANA

Greva.

Ivanu in Mariji.

Saj bosta počakala, kaj? Midve bova kmalu nazaj.

IVAN

Ne vem...

MARIJA

Malo bova posedela, potem bova pa šla. Zaradi naju ni treba hiteti. Pa..., mogoče se oglasita še v gostilni, da se ne bo Gregor sam bodel z našimi zaručanci...

IVAN

A, kaj bi!? Gregor jih ima za ušesom..., naši mu še do kolen ne sežejo...

Aneju.

Ti si se pa kar privadil tam? V prestolnici?

ANEJ

Res. Nič mi ne manjka. Včasih mi je malo dolgčas za našimi kraji – pa je tam tudi po svoje lepo. Če ima človek zadosti pod palcem, hitro pozabi na to vas.

IVAN

Oženil se še nisi...

ANEJ

Nimam časa, ha, ha...,

IVAN

Hja, saj... Pravijo, da za to nikoli ni prepozno.

ANEJ

Da. Tako pravijo...

MARIJA

Pa ti, Ema, ti jo boš tudi zvozila kar brez moža? Zdaj ga najbrž ne bi hotela več?

EMA

Res ne. Še posebej, če se spomnim na Ano. Vem, da vsi niso tako..., nerodni. Vaju z Ivanom je kar lepo pogledati...

MARIJA

Človek se navadi. Zdaj, ko so otroci poročeni, bi bilo dolgočasno samevati, v tako veliki hiši...

EMA

Saj vidva nista sama?

IVAN

Ne, pob je ostal doma. Letos bo sedmo leto, kar je poročen. Mlada je pridna, nimam ji kaj reči.

ANEJ

Kje pa dela Gorazd? Je še v fabriki? Plača najbrž ni kaj prida?

IVAN

Ja kje pa bo – ta vsaj še ni šla v stečaj. Ne vem..., vse je od danes do jutri. Včasih je bilo pa dela dovolj..., za vse! In kdo bi gledal na plačo. Da je le delo. Veš koliko jih živi danes od socialne podpore?

ANEJ

Kaj hočemo. Jaz že ne bi delal za majhno plačo. Če ni tu, sta pa delo in denar drugje.

IVAN

Nič ne rečem. Jaz sem tudi volil za samostojnost in od veselja jokal, ko so spustili staro zastavo in dvignili novo. Našo! Samo - včasih se mi zdi, da je vse ostalo isto. Prej so bili pri koritu isti kot pa zdaj!

MARIJA

Sedaj boš pa tukaj začel! Ti še ni bilo dovolj prej, tam v gostilni?

ANEJ

Če malo pobrsbate po spominu, hja..., čisto tako že ni.

IVAN

To je že res, samo, hm ..., na položaju so pa ostali isti...

ANEJ

Volitve so bile, ljudje so izbrali!

IVAN

Eh, saj vem..., samo..., jaz sem mislil, da bo drugače..., nikoli ne zmagajo tisti, ki jih jaz volim.

ANEJ

Ha, ha, ha, vsi ne morejo zmagati. Saj se bo obrnilo! Volitve so vsake štiri leta!

IVAN

Vraga se bo. Ljudje sploh ne razmišljajo, ko gredo na volitve!

EMA

Zato pa jaz ne volim. Meni se zdiyo vsi enaki. Eni in drugi. Vsi lažejo!

ANEJ

Ne sekirajte se! Glejte, kakšen standard imamo. Kdor se zna malo zasukati, lahko pride hitro do denarja. Z denarjem se pa da kupiti skoraj vse!

MARIJA

Saj mu jaz tudi pravim. On pa kar naprej jamra, da ne zmagajo njegovi. Da se mu vsi še bolj smejiyo. Namesto da bi bil tiho.

Ivanu.

A bova šla?

EMA

Kam se vama mudi? Počakajmo Ano pa Anjo in Gregorja.

MARIJA

Kolikor jaz poznam župnika, jih ne bo kmalu.

IVAN

Pa Gregorju se tudi ne bo mudilo.

Mariji.

No..., pa greva.

MARIJA

Greva... in pusti se še kaj videti Ema. Oglasi se, da boš povedala, kje si se potepala..., hja, ti si znaš privoščiti...

IVAN

Lahko noč.

Marija in Ivan odideta.

EMA

Prijazna sosedica, kaj? Ljudje si grede tukaj še vedno na roke. V mestu tega ni več.

ANEJ

Ne vem, meni se ne zdi nič posebnega.

EMA

Meni tudi ne ... Ana pravi, da ji Ivan veliko pomaga pri hiši...

Kaj govorim? Kot Ana! Zdaj je hiša Anjina... in od Gregorja.

ANEJ

Tudi meni se vedno zdi, da je mama edina, ki še spada v to hišo...

EMA

Tvoja mama mora ven. Tako kot si naredil ti. Ne vem, zakaj ne pride k meni, kot je že večkrat obljubila.

ANEJ

Pravi, da tako laže pomaga Anji.

EMA

Kdo pa tebi pomaga?

ANEJ

Anja je poročena in...

EMA

Koliko je poročenih, pa lepo shajajo sami. Mnogi imajo še raje, da se nihče ne vtika vanje! Tudi jaz bi ravnala tako.

Radovedna sem, kako dolgo se bodo mudili... Ana pa Gregor in Anja...

ANEJ

Misliš, da bosta šli ponj? Po Gregorja?

EMA

Saj sta samo zato šli! Poznam Ano. Misliš, da jo denar tako tišči, da bi ga še danes nesla župniku. Po Gregorja sta šli! Saj si vendar slišal, kako je Marija prej rekla, da je bil tisti tvoj nekdanji prijatelj, kako mu je že ime...

ANEJ

Miran...

EMA

Miran ja..., kako je povedala, da je Miran tudi v gostilni. Zakaj pa misliš, da sta se sosedica oglasila? Za kavico?

Zato, da sta Ani povedala, naj odide po Gregorja. Po moje je že kar lepo nasekan in soli pamet celi gostilni... pa se Ana boji, da bi dobil katero nazaj..., takšno, ki bi bolela!

ANEJ

Kdo ve, ali bo kdaj konec s tem. Ljudje so res tako zlobni... in v tej hiši se je zgodilo. Zgoraj. V sobi...

Se nameri proti zatemnjeni spalnici. Ema gre za njim in mu prigovarja.

EMA

Anej, ne bodi še ti tako primitiven, kot so tile kmetavzi. Čas vse zaceli.

ANEJ

Vstopi v spalnico in z regulatorjem počasi razsvetli sobo..

Tu se je zgodilo..., samo da je zdaj vse drugače...

EMA

Vstopi za njim in frca po foliji, kot bi odstranjevala z nje prah.

Nekatere stvari je treba pozabiti! Saj ne veš niti tega, kaj je bilo res in kaj ne. Pozabi!

ANEJ

Saj bi rad..., a se ne da. Spominjam in spominjam se nečesa, za kar sploh ne vem, kako se je lahko zgodilo...

EMA

Stopi zanj in mu položi roko na rame.

Pozabi. Pozabiti je treba! Če bi jaz tako pestovala vse hude stvari, ki sem jih preživela, bi me že davno požrlo.

ANEJ

Ne morem..., jaz sem praznoval..., jaz sem jih povabil v hišo..., jaz sem napil..., in Anja je bila tako mlada...

EMA

Psst, Anej, predolgo je...

ANEJ

Ti ne veš kako je..., vedno ko jo vidim!

EMA

Ne! Zdaj je odrasla in je to za njo.

ANEJ

Pa je res? Kaj ni to samo tolažba? Samo potolažiti me skušaš, vem!

EMA

Prebolela je... in ...ne boj se vseh žensk zaradi tega, česar sploh nisi storil ti. Saj ne veš, kako je bilo v resnici!

ANEJ

Vem! Vem česa sem kriv! In vem, da se za tisto, česar sem kriv, ne morem odkupiti. Tako kot se je ate. On ji je storil krivico, a se je odkupil s to hišo! In ..., ne bojim se žensk.

EMA

Zdrsne z roko po njegovem hrbtu.

Da ne? Saj vemo, da... tam ne živiš sam. Da sta skupaj..., s tistim prijateljem?

ANEJ

In kaj če sem z njim? Ne bojim se žensk, toda z moškim je lažje živeti! Z njim je tako preprosto. Nobene potrebe ne čutim po ženskah.

EMA

Ne čutiš potrebe? Si prepričan, Anej

Z obema rokama ga objame od zadaj, čez prsi in počasi drsi proti pasu.

Res ne čutiš želje po ženski? Vidiš? Ti godi, kaj? Jaz sem ženska. Ženska sem, Anej!

ANEJ

... teta...

EMA

Še vedno od zadaj, mu šepeče.

Ema, Ema mi reci.

ANEJ

Ema...

EMA

Ja, vidiš. Ema te ima rada. Še ko si bil čisto majhen. Veš, kako smo te klicali?
Sini..., sini...

ANEJ

Se počasi obrne in jo objame.

Oh Ema,..., Ema...

EMA

Ja sini, vidiš, da sem ženska? Tako ja, vidiš..., ti nisi za moške, ti si za ženske...,
zame...

ANEJ

Ema..., teta...

EMA

Psssssst ...

ANEJ

Ema..., Ema..., ma..., mama..., mama...

EMA

Anej...!

ANEJ

Mama, ... mama, ... Ana ...

EMA

Se mu izvije iz objema.

Anej!

ANEJ

Se hoče prižeti nazaj k njej, Ema ga počasi tišči stran.

Ana..., oh..., Ana..., Ana...

EMA

Anej!

Odrine ga od sebe.

ANEJ

Mama, Ana, oh...

V zmedenosti prične trgati PVC folijo s postelje.

... tu je bilo... Tu se je dogajalo...

Potem se sesede na razkrito posteljo in zakrije obraz v dlani.

Ana, oh, Ana...

EMA

Anej..., sini..., saj ni nič. Mama te ima rada, samo, veš..., ti si zdaj velik... in moraš najti svojo žensko...

ANEJ

Ne morem, Ema..., teta Ema. To je za kazen. Ne morem imeti ženske, ... Ate se je odkupil, jaz se ne morem. Najbrž je samo zato tako skrbel za hišo, da bi jo Anja raje vzela. Če bi jaz imel kaj, s čimer bi se lahko odkupil... Kaj naj ji dam jaz? Denar?

Če bi jaz imel dom – to hišo. Takoj bi ji jo dal. Pa ne na smrtni postelji. Takoj!

EMA

Z denarjem ne moreš kupiti ljubezni in sreče! In mirnega spanja tudi ne...

ANEJ

Toda ate je umrl čiste vesti. Dal ji je hišo...

EMA

Kaj misliš, Anej..., da je Anja srečna s tem darilom?

ANEJ

Ne vem in je tudi vseeno. Hiša ima svojo vrednost. Njemu je pomenila vse... in dal ji je tisto, kar mu je bilo največ! Hišo! Če človek da tisto, kar mu je najdražje – kaj ni to nekaj posebnega!! Vidiš, on se je odkupil... Jaz se pa nimam s čim...

EMA

Bi ji ti dal hišo, če bi bila tvoja? Bi prepusti hišo Anji, če bi jo oče namenil tebi?

ANEJ

Bi... če bi vedel, da bo srečna ...

EMA

In kaj, če ne bi bila srečna? Saj tega ne moreš vedeti vnaprej?

ANEJ

Bi že vedel... Dal bi ji hišo! Jaz ne bi mogel živeti v njej. Zaradi spominov na ateja in na vse..., dal bi jo njej!

EMA

Nihče ne mara hiše in vsi bi barantali z njo. Anja ni srečna, zato ne ceni hiše..., ceni pa svobodo! Kot jaz. Zato je čisto vseeno, od koga jo je dobila. Od tebe ali od tvojega ateja! Hišo je pač dobila od njega..., morala bi jo pa dobiti od tebe. Vlado je tvoji mami rekel, naj da hišo tebi!

ANEJ

Nemogoče..., mama ni lagala...

EMA

Seveda ni! Saj nisem rekla, da je lagala. Povedala mi je, da je Vlado tik pred smrtjo, ko je hotel nekaj povedati o Anji, menda samo zajokal..., govoriti pa ni mogel. Zaradi slabe vesti!

Naslednji dan ji je rekel, naj bo hiša tvoja. Da hiša rabi moško roko... in da bi si ti..., laže dobil ženo!

ANEJ

Ne verjamem... in zakaj mi to govoriš?

EMA

Zato, da se ne boš več mučil. Ti nisi drugačen od drugih moških. Ti imaš greh, a tudi drugi jih imajo! Samo, da si ti to jemlješ k srcu veliko bolj kot drugi! To..., to je vendar največja pokora. Da se vedno spominjaš in si očitaš! In da boš vedel: Vlado ni dal hiše Anji. On se že ni spokoril!!!

Tebi se pa ne bi bilo treba pokoriti in odkupovati za tuje grehe! Če misliš, da si kaj zakrivil, je to več, kot preveč..., to je vendar največja kazen!

ANEJ

Mama je prelomila njegovo zadnjo besedo, da bi ga oprala greha! Mama! Pa zakaj ga je še po smrti zagovarjala..., ko jo je zaprl v to hišo?! Ne! Jaz je ne bi hotel! Hiše? Nikoli!

Zapusti spalnico in zdirja v spodnji del hiše ter skozi kuhinjski prostor odide ven.

EMA

Bogve, kaj vse se je dogajalo v tej hiši?!

Ugasne luč v spalnici, da jo zagrne tema in se čez hip prikaže v spodnjem, kuhinjskem prostoru, poravna stole pri mizi in odide.

Kmalu za tem vstopijo rahlo okajen Gregor, Anja in Ana.

GREGOR

Vidiš, pa sem doma. Zadovoljna?

ANJA

Nikoli ti nisem govorila, kdaj moraš biti doma.

GREGOR

Res! Nikoli, razen danes in to, ko je postajalo najbolj zanimivo!

ANA

Zdaj ni važno. Vidiš, nismo se dolgo mudili, a so vseeno vsi šli. Tako težko vas je spraviti skupaj za mizo. Niti danes mi ni uspelo.

Bomo pa sami malo pregriznili.

GREGOR

Zame nič! Ga je že bilo nekaj kozarčkov preveč. Me kar samo vleče v posteljo.

Odide v spalni prostor - spodaj in se prične slačiti. Anja gre za njim, pospravlja suknjič, telovnik in kravato, ki jih je Gregor odložil na posteljo.

Pusti, bom že sam pospravil...

ANJA

Saj bom jaz...

GREGOR

Da ne bom zopet narobe obesil suknjiča, kaj? Ni treba, ti pravim! Jaz lahko sam skrbim zase... Kaj pa enakopravnost, kaj?

Anja pospravlja dalje, Gregor ji vzame kravato iz roke.

Sem ti rekel..., stokrat sem ti že rekel, da nisem tvoj foter, ki mu je bilo treba streči spredaj in zadaj!

ANJA

Nisi. Res nisi takšen kot on..., še sreča.

GREGOR

To sva že predelala. Danes nočem še enkrat poslušati o krivicah, ki ti jih je storil. Danes ne več. Danes sem že dovolj slišal...

ANJA

Kaj si slišal? Vso pot v avtu si nekaj namigoval..., pa prej v kuhinji..., se mi kar zdi, koga ste obirali tam! Vem! Ni bila samo politika!

GREGOR

Brez politike ne gre, a mi niso mogli do živega. Tile robavsi tukaj že ne! Kam pa pridemo? Dobro sem jih, veš! Potem so raje zamenjali temo...

ANJA

A ja...?

GREGOR

Da, da..., preklopili smo na našo mladost. Pa bolj na vašo, v tem vaškem koritu..., saj se vsi še predobro poznate med sabo! Pravijo eni, da tvoj stari le ni bil takšno govedo, kot si pravila ti.

ANJA

Nikoli nisem rekla, da je bil govedo...

GREGOR

Ne s to besedo.

ANJA

O naši mladosti praviš... in ti si kupil, kar so povedali?

GREGOR

Jaz sem izbirčna stranka. Pa se tudi med slabo kramo včasih najde kakšen kos, ki je vreden vsaj ogleda. Tisti Anejev kompanijon..., tako vsaj se je predstavil, je bil kar zgovoren.

ANJA

Miran...?

GREGOR

Miran, Miran. Njegova zgodba, zakaj te je foter vrgel iz hiše, se precej razlikuje od tvoje. Menda je bilo vaše kar pošteno sram zaradi tebe...

ANJA

Tudi ti me poznaš iz tistih časov, pa sam veš, zakaj bi jih lahko bilo sram. Pač niso sprejeli mojega obnašanja in oblačenja...

GREGOR

Obleka me ni nikoli motila. Pa tudi obnašanje - tvoje obnašanje mi je bilo všeč. Nikoli me ni motilo. Samo..., Miran je bil kar zgovoren o tvojem..., še prejšnjem obnašanju. Preden si spoznala mene.

ANJA

Baraba... in ti si mu seveda verjel.

GREGOR

Nisem..., vsega, samo..., kakor so se drugi muzali, si vsega menda ni izmislil.

ANJA

Saj vem, kaj je govoril.

GREGOR

Veš?

ANJA

Da. Klasika! Še sedaj je jezen, ker je toliko lazil za mano, pa mi ni nikoli pregovoril. Nikoli mi ni bil všeč!

GREGOR

Res je rekel, da te je rad videl..., ampak je povedal tudi, da ga je kasneje malo minilo.

ANJA

Kdaj kasneje?

GREGOR

Saj veš..., kasneje..., ko je videl kakšna si bila...

ANJA

Poznam zgodbo. Mi jo je ate zdeklamiral, preden mi je zaloputnil ta vrata. Kot vidiš, se je pred smrtjo premislil... in mi dal celo hišo. Zdaj je tudi tvoja..., ta hiša.

GREGOR

Hišo...

ANJA

Hišo, ja! Če bi še na smrtni postelji verjel, kar si danes slišal ti, potem mi gotovo ne bi dal hiše. Tebi se zato ni bilo treba truditi z gradnjo in se lahko mirno posvečaš svoji karieri in... jaz te tudi ne oviram pri njej! Veš, tudi če bi vedela, kaj so ti danes ti vaški prasci lagali, ne bi prišla po tebe. Jaz vem, kaj je res, in vsaj upam lahko, da boš meni verjel bolj kot njim. Mama me je spravila, da greva mimogrede gledati, če greš z nama..., potem ko je slišala, da je Miran tam. Pozna ga, barabo potuhnjeno, in prav je imela.

GREGOR

Saj so drugi tudi kaj pristavili, ne samo Miran!

ANJA

In kaj so pristavili?

GREGOR

Da si bila živa, ko sam hudič! To bi jim lahko verjel...

ANJA

Vem do kam sežejo in kako globoko je njihovo dno!

GREGOR

Ne vem, kaj se razburjaš, saj mene tudi, če bi bilo res, to ne bi prizadelo ... Mladost je pač takšna, kot je. Tudi jaz imam svojo zgodovino in nisem ravno rožic sadil. Samo, ene stvari se pa tudi oni najbrž ne bi lagali ...

ANJA

Katere?

GREGOR

Tiste..., z otrokom..., da si splavila. Tega mi nisi nikoli povedala. In pravijo, da sta z mamom to naredili kar po domače... Da zato ne moreš imeti otrok!

ANJA

To ni res!

GREGOR

Kaj ni res?

ANJA

Mama ni imela pri tem nič! Saj sploh ni vedela, dokler ji ni povedala tista ženska..., da je šlo narobe...

GREGOR

Ni vedela? So ja vsi vedeli! Starega je pa bolj bolelo to, da si bila tako poskočna, kot so rekli. So rekli, da si dala vsakemu, če je le imel pol ure časa..., in da nisi vedela, kdo bi bil foter otroku..., da si ga zato spravila.

ANJA

Ni res! To ni res! In Miran tudi dobro ve, kako je bilo...

GREGOR

In kako je bilo?!

ANJA

Tega ne povem nikomur. Kdor ve, ve! Drugim pa ni treba vedeti! Tudi tebi ne!!!

GREGOR

Anja, takrat ko si rekla, da mi ni treba na pregled..., da ti že veš..., da jaz nisem kriv, ker ne moreva imeti otroka..., bi lahko verjel tvojim kolegom, ki sem jih imel danes čast spoznati. In tvoja zgodba?

Pa saj sem vendar tvoj mož! Kako bova živela skupaj, če mi odkrito rečeš, da mi te stvari ne boš zaupala?

ANJA

Nikogar nočem po krivici prizadeti, tako kot so mene. Ta zgodba ni zate in ne sme biti pomembna. Povem ti samo, da so ti danes pač natvezli isto pravljico kot pred leti ateju. Ti se boš moral sam odločiti: ali verjameš njim, kot je ate, ali boš verjel meni. Jaz bi bila rada srečna s tabo. Imam te rada.

GREGOR

Jaz tudi..., samo..., to prikrivanje..., stvari ki jih ne poznam..., to me žre! Saj res ni važno, toda: noben oče ne more biti tako trd, da bi brez razloga vrgel otroka iz hiše. On bi lahko spoznal resnico..., pa ni...

ANJA

Je! Je, kako da ni?! Na koncu je spoznal..., če ne, mi ne bi dal hiše! In sem jo samo zato tudi sprejela! ..., pa mi je včasih žal. Saj nama ni nič manjkalo v mestu.

GREGOR

Res nama ni...

ANJA

Tudi ti si se strinjal. Tudi ti si hotel hišo...

GREGOR

Že, že, ampak svojo!

ANJA

Pa saj je ta tudi tvoja..., zdaj.

GREGOR

Hja! Saj to je tisto... So fantje govorili tudi o tej hiši...

ANJA

A ja?! A to jih tudi muči? Seveda. Zgniti bi morala kot kakšna čistilka na javnem stranišču..., takšne bi me bili veseli! Zato, da bi lahko sestavili svoje laži v resnico! Kaj so rekli zaradi hiše? Kaj?!

GREGOR

Da bi morala biti Anejeva ...

ANJA

Seveda, ker si jo jaz, kurbica, nisem zaslužila! Sem ti povedala: nikoli nisem marala te hiše, zdaj mi pa veliko pomeni. Vse! Zato ker je to dokaz, da je ate končno spregledal svojo zmoto. To mi je v veliko uteho!

GREGOR

Bojda ate ni mislil tako..., menda je rekel tvoji mami, naj da hišo Aneju...

ANJA

To ni res..., to so laži!

GREGOR

Mogoče.

ANJA

Kako - mogoče?

GREGOR

Včasih bi morala bolj poslušati Emo. Se mi zdi, da ji kakšna beseda nehote uide...

ANJA

Tega ne bom več poslušala...

GREGOR

Saj ti ni treba...

Se slači naprej in počasi zleze v posteljo. Anja odide v kuhinjski prostor.

ANA

Sta se spet skregala...Jutri zjutraj bo vse v redu. Jutra so boljša, kot večeri...

ANJA

Barabe potuhnjene... Miran, kača..., in Gregor! Ta jim bolj verjame, kot meni!

ANA

Kaj so govorili?

ANJA

Kaj, kaj, kaj? To kar vedno gobezdajo..., da sem bila kurba in zdaj so dodali še eno začimbo. Hišo!

ANA

Pa kaj...?!

ANJA

Da sem jo speljala Aneju! To govorijo. Da je ate dal hišo Aneju, ne meni. Kako se sploh lahko spomnijo takšnih podlosti?! Saj vem. Ne marajo me videti tu! Vsi imajo slabo vest, tako kot jo je imel ate do zadnje ure. Ampak jaz bom šla preko tega...

ANA

Ne verjemi čenčam! Zakaj se sploh ukvarjaš z njimi? Ne smeš verjeti..., tem govoricam. Hiša je zdaj tvoja!

ANJA

Mene dušijo te stene! Moram ven!

Odide ven.

ANA

Se sesede na stol.

Saj sem vedela! Ne bi smela prelomiti.

Ema..., šla bom k njej! Anji in Gregorju bom..., naredila jima bom prostor. Tu sem jima napoti. Kamor stopita, povsod sem jima napoti. Jaz pa..., kamor stopim, vidim njega

Ema..., z njo bom šla. To s hišo se bo že poleglo.

ANEJ

Vstopi.

Mama..., je kaj narobe? Anjo sem srečal..., z avtom... sama je bila.

ANA

Nič ni narobe. Malo sta se sporekla z Gregorjem..., šli sva ponj in je bilo precej sitno. Malo je pil. Kaj hudega ni moglo biti.

ANEJ

Ja...

ANA

Hotela sem, da bi bilo danes drugače. Bomo pač sedli skupaj ob kakšni bolj veseli priložnosti.

ANEJ

Bolj veseli priložnosti? Misliš, da bodo še kdaj takšne priložnosti?

ANA

Seveda bodo!

ANEJ

V tej hiši že ne!

ANA

Saj ni treba v tej hiši. Danes sem Emi obljubila, da bom hodila z njo na izlete. Potem pa ko se vrnem..., ne vem..., saj tebe bom še izplačala, kot se spodobi, ampak... Ko se vrnem, bom tudi jaz dala svojo polovico hiše Anji in odšla k Emi.

ANEJ

Jaz ne rabim ničesar, mama. Z mano se ne trudi..., za tisto, s čimer bi lahko poplačal svoj greh, si me tako prikrajšala... Sam imam pa premalo!

ANA

S čim sem te prikrajšala?

ANEJ

Ema mi je danes povedala..., za hišo!

ANA

Pa..., kaj ti je povedala?

ANEJ

Saj veš ...

ANA

Kaj ti je povedala?!

ANEJ

Da je ate svojo polovico hiše zapustil meni!

ANA

Ne...

ANEJ

Samo..., ti si spremenila oporoko. Da jo je dobila Anja. Če je to res, moraš vedeti, da sem ti po eni strani hvaležen. Da mi ni bilo treba biti tukaj. V tej hiši!

ANA

Sede s hrbtom stran od Aneja – tako kot je sedela na začetku prvega prizora.

Saj ti ne bi mogel živeti tukaj, Anej! Ta svet ni zate ...

ANEJ

Seveda ne bi živel tukaj! Toda hišo bi dal Anji jaz, ne ate!

ANA

Potem je tako vseeno...

ANEJ

Ne razumeš?! Zaradi mene je morala Anja takrat stran! Vse se je začelo takrat..., zato ji ni dovolil več prestopiti praga. Zato je ate zaprl ta vrata. Ti, ti si jih odprla Anji! Prav! Potem ji boš dala še svojo polovico hiše. Prav! Prav! Ampak - zakaj si ji dala mojo polovico? Jaz bom pred njo praznih rok do smrti. Dolžnik! Hišo bi morala dati meni in jaz bi jo dal Anji! Tako si pa ti z mojim deležem poplačala atejev greh! Še po smrti si ga ščitila!

ANA

Saj vama bom obema naredila prostor... pa povej Anji, če se ti zdi...

ANEJ

Kaj ji bom jaz pravil? Ti ji moraš povedati.

ANA

Ne morem Anej..., ne morem zdaj, kot da bi se ji lagala...

ANEJ

Lagala? Pa saj si se že zlagala! Samo resnico ji povej! In daj meni priložnost, da bom zapustil to hišo s čisto vestjo. Da bom vedel, da nisem več Anjin dolžnik, čeprav ji ne morem vrniti tistih let. Ti ji povej to, mama!

ANA

Ne morem, Anej..., sedaj je vseeno..., ne morem. Ne zahtevaj tega od mene!

ANEJ

Ne moreš?! Še zdaj ga ščitiš! Kaj naj? Jaz ji tudi ne bom povedal. Morda je zdaj je res vseeno. Pa tako rad te imam, mama. Vedno sem te imel rad. Vedno sem te bolj ljubil, kot on!

ANA

Zamišljeno, bolj zase.

Anej, sedaj je res vseeno... Ne morem. Ti ne razumeš.

Odide v dnevno sobo - zgoraj in prične brisati prah s pohištva, zaščitene s PVC folijo.

ANEJ

Ostane sam v kuhinjskem prostoru - spodaj.

Laži! Povsod! Ni jih mogoče izbrisati!

Odide ven.

TRETJI PRIZOR

Še eno leto je okoli, hiša že dolgo ni več mrličeva. Anja in Gregor sta se ločila. Anja je sobo, nekdanjo spalnico - zgoraj, preuredila po svoje. Zase. Zdaj je soba svetla, pretežno v belem. Dnevna soba je še vedno takšna, kot v prvem in drugem prizoru, prekrita s PVC folijo. Tudi kuhinjski in spalni prostor spodaj sta takšna, kot sta bila v prvem in drugem prizoru.

Ana počiva v spalnem prostoru spodaj.

ANJA

Hodi zgoraj, po svetli sobi, s pismom v rokah nosi pismo. Obstane in gleda pisanje.

Ne, ne bom se pritoževala, ...

Bere pismo, ki ga ima v roki.

... saj si videla, da tako ni šlo več. Časi so pa tudi takšni, da to ni nič nenavadnega in mnogo parov stori tako, kot sva midva. Mi tudi ni žal nobenega srečnega dneva, ki sem ga preživel s tabo. Toda sama veš, da v tisti hiši jaz ne bi mogel več živeti. Pa če bi v njej že lahko živel, nikakor nisem mogel prenašati posmehovanja nekaterih sosedov, ki se je začelo na obletnico smrti tvojega očeta, v tisti gostilni. Takrat sem ugotovil, da bova težko vozila skupaj, saj mi nisi zaupala stvari, ki so zate boleče, pa bi mogoče ne bile, če bi jih delila z mano. Takrat sem prvič podvomil v tvojo ljubezen...

Dvigne pogled s pisma.

Lažnivec! Že takrat si se je shajal z drugo. Biznis, ja, biznis. Ljubica, ne pa biznis! Ljubezen! Kaj je ljubezen?

Vrne se k branju, nekaj časa tiho, potem na glas

... zato te pač prosim, da kljub morebitnim pomislekom glede sodbe razmisliš, saj veš in to v sodbi tudi piše, da od tebe nočem nič, še najmanj pa dela hiše. Zato upam, da se ne boš pritoževala, pa bo tako ta mučna stvar kar se da hitro in bolj kot ne, neboleče za nama. Potem lahko mirno odideva vsak svojo pot brez sovraštva v srcu. Znano ti je, da sem sedaj z Melito in brez trohice cinizma tudi

tebi želim, da bi kmalu pozabila name in našla drugega moškega, ki te bo bolje razumel in bolj osrečil, kot sem te jaz. Svet je majhen, Anja, zato menim da je ta pot prava, saj si bova po tej sporazumni ločitvi še kdaj kje podala roki kot stara znanca...

Zmečka pismo in ga vrže na tla.

Ne, res se ne bom pritoževala.

Hiše nočeš – saj; kdo je pa v resnici hotel to hišo?! Samo – zdaj je tudi jaz ne dam!

Gre po pismo, ki ga je prej zmečkala in vrgla na tla, ga malo poravna in ga dene na mizico in sede v naslanjač.

EMA

Medtem vstopi spodaj v kuhinjski prostor, potem gre gor, v svetlo sobo, k Anji.
Tu se skrivaš? Vse sem pretaknila, pa nikjer žive duše. Me nisi slišala?

ANJA

Ah... ne skrivam se. Res te nisem slišala.

EMA

Se razgleduje po sobi.

Lepo si si postlala tukaj.

ANJA

Enkrat nekaj po svoje! Svetlo naj bo! Tudi Gregor je odnesel nekaj zatohlosti...

EMA

Še sreča, da je šel. Ko bo odšla še Ana, boš lahko po svoje preuredila celo hišo. Potem bo čisto drugače tukaj!

ANJA

Ja...

EMA

Kje je pa Ana?

ANJA

Ne vem; menda leži.

EMA

Kar naj počiva. In nabira moči. Kmalu greva skupaj na turo.

ANJA

Najbrž se bo razvedrila.

EMA

Razvedrila? Zacvetela bo! Če samo pomislim na mojo zadnjo pot po Grčiji. Kako uglajen gospod mi je dvoril! Pa saj zato sem prišla, da ji pokažem fotografije, krasno so uspele. Jih želiš videti?

ANJA

Fotografije?

EMA

Fotografije, ja. Iz Grčije. Cel kup sem jih prinesla. Poglej...

Izvlače iz torbice fotografije in sede k Anji ter prične prelagati fotografije.

Vidiš, tu smo pri hotelu..., krasna stavba, ti rečem... pa tu – pogled z balkona – vidiš – morje! No, pa tu, kdo ve, morda bi še lahko nosila dvodelne kopalke...

ANJA

Zakaj pa ne?

EMA

No vidiš, to je pa ta gospod Georgij. Kot iz škatlice, a ne? Da ti vidiš, kako je plesal okoli mene. Kaj praviš?

ANJA

No..., ne vem...

EMA

Oh, ko bi imela takšno barko, vidiš to?

Ana spodaj zapusti spalni prostor in se tudi ona povzpne v svetlo sobo.

Ana!

Počasi se bomo vsi zbrali. Lepo je zdaj tukaj, pri Anji! Pridi, ravno razlagam..., o mojem kavalirju. Nisem še za staro šaro. Pa tudi ti, no..., drugič greš z mano!

ANA

Oh, Ema, prosim..., kdo bi iskal še enega?

EMA

Za lepe spomine je treba poskrbeti.

ANA

Vzame nekaj fotografij in jih prelaga. Eni se nasmeje in jo pokaže Emi.

No – takšna je pa resnica. To si zjutraj? Kot da bi te celo noč tlačila mora.

EMA

Skrij to.

ANJA

Izkoristi Emino zmanjšano pozornost, vstane in vzame z mizice pismo ter ga hrani v žep.

Zdaj mi je pa še pisal, veš.

EMA

Kdo? A tvoj bivši? Saj je že bivši, kajne?

ANJA

Ja – on je bil že dolgo bivši, samo da jaz nisem vedela.

ANA

In kaj ti je pisal?

ANJA

Ah, nič posebnega. Boji se, da se bom pritožila...

EMA

Pa menda se ne misliš zdaj pravdati z njim. Hvala bogu, da si se rešila tega – babjeka!

ANJA

Ja...

ANA

Kmalu boš pozabila.

ANJA

Ne vem..., najbrž.

EMA

Ne boš jokala za njim! Zdaj si prosta. Če boš pametna, že ne boš iskala drugega. Kaj za sproti se vedno najde...

ANJA

Ne vem? Če ti povem po pravici, se mi zdi, da tudi za sproti ne rabim nikogar.

EMA

Saj bo minilo, hiteti ti pa tudi ni treba. Ti si še mlada in to ločitev boš kmalu pozabila.

ANJA

Upam...

ANA

Boš, boš, Ema ima prav.

ANJA

Upam, da res.

Odide iz svetle sobe v dnevno sobo ter pogleduje, kako je folija pritrjena na pohištvo. Z enega kosa pohištva dvigne zaščito, gre z drugo roko pod njo in pogladi po pohištvu. Potem jo namesti nazaj in odide v spodnji, spalni prostor in leže na posteljo, kjer je prej počivala Ana.

ANA

Nisi je mogla razvedriti? Ni se treba truditi, veš. Saj bo minilo.

EMA

Je že! Je že minilo. Po moje sploh ne rabi najine tolažbe. Bolje tako, kot pa da bi vztrajala.

ANA

Ti s svojo vnemo vedno odženeš otožnost.

EMA

Res ne rabi moje tolažbe. Vidim. Tudi tebe! Vem, da bolj kot Anja, ti rabiš mojo oporo! Če boš predolgo vztrajala tu, kjer še vedno straši..., Tukaj samo veneš in veneš.

ANA

Sem se že odločila! Ne bi pa rada šla, preden ne uredim z Anejem. Njemu bom dala vse prihranke. Jaz ne rabim nič ...

EMA

Prav, prav! Končaj to zgodbo in se preseli k meni. In za Anjo bo zdaj še bolj važno, da greš ti iz hiše. Čeprav - če bi bila jaz na njenem mestu, bi še toplo prodala vse in šla svojo pot. Nazaj v mesto. Tukaj so jo itak vse življenje samo obirali in zdaj jim je vrgla še eno kost.

ANA

Zaradi mene bi lahko tudi prodala..., samo da bi bila srečna.

EMA

Res misliš tako!? ... grem!

Odide iz svetle sobe, in odide skozi kuhinjski prostor spodaj, ven.

ANA

Kot da ni opazila, da je Ema odšla.

Res mislim tako?

Odide v kuhinjski prostor, vzame iz predala papirno mapo in gre v spalni prostor k Anji.

Anja...

ANJA

Se vzdrami in opazi, da ima Ana v rokah mapo.

Kaj imaš to?

ANA

Darilno pogodbo. Že nekaj dni jo imam doma. Škoda, da tega nisem storila že prej in odšla. Morda bi tvoj Gregor ostal...

ANJA

Ne, mama. Saj Gregor ni šel zato, kar je govoril in kar mi sedaj pisari. Naveličal se je. Vsega skupaj. Mene... in je pograbil prvo priložnost, da jo je lahko pobrisal s tisto..., Melito.

ANA

No..., morda je tako prav. Bolje, kot da bi živela in trpela skupaj...

ANJA

... kot sta vidva?

ANA

Tvoj ate ni trpel...

ANJA

Kaj pa ti?

ANA

Zdaj je vseeno. Zdaj sem...

ANJA

... ja, saj vem! Jaz tudi..., zdaj sva obe prosti in – ne veva, kaj bi sami s sabo.

ANA

Ne bodi pikra.

Pokaže pogodbo Anji.

Takole, vidiš, sem se namenila..., no, po notarjevem nasvetu je tako tudi najbolj pravično, za oba. Zate in za Aneja. Hiša bo vsa tvoja, denar pa dobi Anej. Danes pride in če se bo strinjal, podpišem in zaključimo to reč.

ANJA

Mama, meni se zdi vse skupaj tako brez veze, res! Zdaj? Sama v hiši?!

ANA

Saj si še mlada. Gregorja boš prebolela in jaz se bom kmalu odselila k Emi. Ti imaš zgoraj zdaj tako krasno sobo. Ko boš vse spremenila, bo to čisto drugačna hiša!

ANJA

Res me mika vse! Vse bom spremenila! Moja soba mi je res dala veselje. Pa sem hotela najprej vse prodati...bi bila jezna, če bi prodajala?

ANA

Jezna, zakaj? Jaz bom zapustila to..., in če bi tebe ta hiša morila, bi razumela. Saj bo tvoja hiša in lahko narediš z njo kar hočeš!

ANJA

Ate pa ne bi govoril tako?

ANA

Ateja ni že dve leti..., čeprav... Zato pa grem. Pri Emi bom pozabila in pri njej mi gotovo ne bo dolgčas.

ANJA

Tudi meni se včasih zdi, kot da še slišim njegovo trdo hojo... in da mi bo zopet pokazal vrata.

ANA

Prime Anjo za roko in tako gresta iz spalnega v kuhinjski prostor.

Ne bo, ne bo. Brez skrbi, iz te hiše te ne bo nihče več podil.

Spusti Anjo in hrani pogodbo nazaj v predal, kjer je bila prej. Ko pospravi dokument, sede za mizo.

ANJA

Ne bo. To je zdaj moja hiša.

ANA

Tvoja, tvoja!

ANJA

Odide v zgornji del, v dnevno sobo in prične snemati PVC folijo s pohištva.

ANEJ

Prispe in vstopi v kuhinjski prostor.

Mama!

ANA

Si prišel. Lepo. Si lačen?

ANEJ

Ne. Ne trudi se. Pa nekaj bom že moral, da ti ustrežem, a ne?

Prišel sem takoj, ko sem lahko.

ANA

No, saj se ni tako mudilo, vseeno pa ne bi rada več odlašala...

ANEJ

S čim, mama?

ANA

Odločila sem se. Odselim se k Emi in pustim vse tukaj, v tej hiši.

ANEJ

Ampak sedaj ko se je Anja ločila..., a bo kar sama tukaj?

ANA

Meni se zdi, da me ne rabi. Včasih mislim, da bi Gregor še ostal, če bi bila onadva sama.

ANEJ

Kaj pa vem..., meni se nikoli ni zdelo, da ta dva ravno pašeta skupaj. No, sedaj je itak vseeno. Če nista bila za skupaj, je bolje tako. Ti tega ne smeš jemati nase ...

ANA

Saj ne...

ANEJ

No... pa še vedno ne vem, zakaj si želela, da pridem.

ANA

Preden grem, bi rada vse razdelila. Tisto, kar pač lahko razdelim.

Anji bom prepustila še svojo polovico hiše, tebi pa dala vse najine..., svoje prihranke. Če si tudi ti za to, bom veliko lažje podpisala ta papir. Poglej...

Vzame pogodbo iz predala in mu jo poda. Anej stoje bere pogodbo.

Vem, da denarja ni toliko, kot je vredna hiša..., a tako malo tudi ni.

ANEJ

Res ni malo..., ta denar bi morala porabiti ti. Saj je tvoj...

ANA

Ne, jaz ga ne rabim. Svoj pogreb bom že plačala s tem, kar še dobivam...

ANEJ

Kakšen pogreb neki? Pa kaj govoriš!

Ta pogodba..., mama..., če ti povem po pravici... Glede hiše sem ti takrat povedal – očetovo polovico bi moral jaz dati Anji! Zdaj mi je vseeno. Denarja res ni malo, hiša tudi ni brez vrednosti – samo... Kaj pa Anja? Se strinja?

ANA

Nič ni rekla, da ne – sicer pa, saj se lahko sam pogovoriš z njo. Zgoraj je.

ANEJ

A žaluje?

ANA

Ne! Kje pa! Prav veselje jo je gledati, s kakšno vnemo se je lotila preurejanja. Njena roka se že pozna. Vse kar prime in prestavi, je drugače. Boš videl kako svetla je zdaj tista soba... Samo ta ločitev, sodišče, te zadeve so tako mučne..., malo je utrujena, veš. Pa bo že..., bo že!

ANEJ

Grem k njej.

Anej gre v zgornje prostore, kjer Anja v dnevni sobi počasi razkriva pohištvo. Najprej se nameri v svetlo sobo, se ustavi korak, dva od vrat in potem zadenjsko izstopi zapre vrata in stopi v dnevno sobo. Anja zatopljena v delo, s hrbtom proti vratom, ne opazi brata. Anej ji tiho pride za hrbet in od zadaj pokrije oči.

ANJA

Se zdrzne.

Anej... kako hladne roke imaš!

ANEJ

Anja ...

ANJA

Mama je povedala da prihajaš.

ANEJ

Ja. Saj me je ona klicala. Skrbelo me je. Samo zdaj, ko mi je povedala zakaj, vidim, da mi ne bi bilo treba tako hiteti.

ANJA

Mama te je klicala?

ANEJ

Saj veš... to, da nama namerava razdeliti premoženje in se odseliti k Emi.

ANJA

To je meni tudi povedala.

ANEJ

Si videla pogodbo?

ANJA

Sem. Celo hišo bi mi dala. Tebi pa ves denar.

ANEJ

Ja, sem videl. Ni tako malo denarja! Vem kako sta toliko privarčevala! To je še od prej..., ko je bil ate živ.

ANJA

Gotovo. Ti že veš. Bolj kot jaz..., ker si bil doma.

ANEJ

Po premoru.

Zaradi mene te je nagnal od doma!

ANJA

Ne, Anej! Ne muči me še ti! Te dni imam tako polno glavo vsega in res te ne bi rada videla takega...

ANEJ

A mi boš sploh lahko kdaj oprostila...?

ANJA

Tebi nisem nič zamerila. Česa si pa bil kriv? Si me ti postavil pred vrata? Če bi vedela, da se bo on zmeščal, bi tudi jaz prišla k njegovi smrtni postelji.

ANEJ

Da...

ANJA

Ampak..., zdaj..., saj vidiš, je vse prazno.

Ko je Gregor šel, sem uredila po svoje. Zdaj bo res vse drugače, kot je bilo takrat...

ANEJ

Če bi lahko, bi zavrtel čas nazaj. Potem bi res bilo vse drugače. Če bi mogel, bi se ti odkupil za...

ANJA

Nisi bil ti kriv. Morda sem pa res sama sprožila... bila sem mlada in naivna... Toda..., Miran in Blaž..., eden od teh dveh je bil... To..., to je bilo posilstvo... Potem pa sta ate in mama tajila in prikrla, da ne bi bilo sramote! In splav... Vsi so obsojali mene! To je najbolj bolelo! Še danes ne vem, kaj bi bilo z mano, če mi Ema ne bi pomagala...

ANEJ

Ne vem..., rad bi..., moram se ti oddolžiti!

ANJA

Ne..., ti nisi moj dolžnik! Ni treba, da se midva mučiva s tem!

ANEJ

Moram..., dal ti bom ves denar, ki mi ga zdaj daje mama. Jaz ne maram njegovih prihrankov!

ANJA

Ni govora! Jaz bom vzela hišo. Tudi denarja mi ne bo manjkalo. Vsega drugega, samo denarja ne!

ANEJ

Nočeš denarja od mene? Seveda ga nočeš!

O njemu pa misliš, da se je pokesal. Pa se ni! Mama je spremenila oporoko! Jaz bom pa ostal tvoj večni dolžnik..., ker nočeš... Ker nočeš mojega denarja!

ANJA

Kaj govoriš? Če bi te krivila za karkoli, misliš, da bi se lahko odkupil z denarjem? In oporoka? Kakšna oporoka? Oda ateja? Saj je ni bilo!

ANEJ

Lagala je. Tebi in meni! Obema. Zato da ga ti ne bi več sovražila in... uspelo ji je. Zdaj boš hišo spremenila po svoje... mojega denarja nočeš...

ANJA

Ne rabim!

Pa kaj govoriš?! Kaj je mama lagala?

ANEJ

Kaj se je zlagala? Kaj?! Spremenila je atejevo oporoko! Hiše ni hotel dati tebi, ampak meni! To se je zlagala!

ANJA

Ne! To so si izmislili zlobni jeziki...! Sosedje! Kdo ti je to rekel?

ANEJ

Ema!

ANJA

Ema?

ANEJ

Da. Mama je povedala Emi, Ema pa je... povedala meni. Hišo bi moral dobiti jaz... pa hiše v resnici nisem maral! Nisem je maral...

ANJA

Saj..., potem je tako prav...

ANEJ

Ne. Če bi hišo dobil jaz, bi jo jaz dal tebi! Da bi poplačal..., da bi se odkupil. Pa je mama še po smrti imela raje njega kot mene. Zdaj ti nočeš mojega denarja! Od ateja si vzela hišo, mojega denarja pa nočeš ...

ANJA

Anej...

ANEJ

Nič! Prav. Prav! Kriv sem in to se ne da spremeniti! Tega dolga ne bom mogel nikoli poravnati!

Zdirja iz dnevne sobe zgoraj v spodnji, kuhinjski prostor.

ANA

Anej..., kaj je bilo?!

ANEJ

Povedal sem ji..., vse sem ji povedal!

ANA

Kaj...?

ANEJ

Vse..., to... zaradi hiše. Da si se zaradi očeta zlagala. Hiša bi morala biti moja!

ANA

Pa saj ti ne bi mogel živeti v njej..., tako..., z moškimi..., tukaj!

ANEJ

Saj ne bi! Dal bi jo Anji!

ANA

Potem pa itak..., saj bo celo dobila Anja!

ANEJ

Ampak ti si lagala, da bi mu Anja odpustila! Laž, laž, laž... Ti si ji natvezla to laž.

ANA

Ni bila laž..., ate je jokal, ko jo je klical pred smrtjo.

ANEJ

In? In kaj potem, če je jokal? Svoj del hiše je dal meni..., jaz bi ga dal njej! Vsaj moj greh bi bil opran! Tako pa ni nobeden. Ne moj, ne atejev, saj sem ji povedal, da ji ate tudi na smrtni postelji ni odpustil!

ANA

Tvoj greh se ne da primerjati z njegovim. Saj ti nisi vedel, kaj se je dogajalo, on pa jo je nagnal od doma. In jaz takrat nisem imela moči. Šele ko je umrl...

ANEJ

Moj greh! Kaj pa ti veš o mojem grehu?! Takrat, takrat v tisti temni sobi ni bil Miran...Pa tudi Blaž ne!

ANA

Anej...,

ANEJ

Jaaa!

ANA

... sini!?

ANEJ

Jaaa, mama!

ANA

Ti!? Anej? Sini!?

ANEJ

Ja..., mama! Jaz! Jaz sem bil. V temi! Saj ni vedela...

Odvihra ven.

ANJA

Pride v spodnji kuhinjski prostor. Gre k predalniku in nekaj išče po predalih.

Deluje odstotno.

Mama, ti veš, kje je..., ah nič.

ANA

Kaj..., kaj iščeš?

ANJA

Nič, mama, nič...

ANA

Anja...

Anja se zravna in pogleda Ano.

Anej ti je povedal...

ANJA

Povedal..., ja..., pa saj je vseeno.

ANA

Res je vseeno... vsega tudi jaz nisem vedela.

Pa zaradi oporoke tudi... nisem vedela, da bo Ema povedala. Da bosta vidva kdaj izvedela...

ANJA

Ja..., samo to pomeni, da mi ate ni nikoli odpustil..., čeprav so o meni vsi govorili samo laži.

ANA

Saj jim ni verjel..., le..., hotel je pokazati, kdo je gospodar v hiši!

ANJA

Ja..., gospodar je žrtvoval hčerko? Za ugled hiše! Ti pa si nam lagala o njegovi pokori zadnjo uro...

ANA

V dobro...

ANJA

Dobro? Zato si mi dala hišo? Prazno in mrzlo!

Ampak zdaj jo bom... Kot nova bo!

ANA

Bolj zase, kot Anji.

Pa če bi..., če bi jo prodala? Bi minilo vse hudo?

ANJA

Prodala... Prodala?! Le zakaj?! Bi potem lahko kje kupila mir?! Ljubezen?! Moža?!

Bi lahko z denarjem kupila otroka?!

Morala bi ga obdržati! Pa sem se tako bala ateja..., kaj bo naredil? Kaj bi mi naredil? In tebe..., sem se bala!

In potem, ko je bilo najhuje za mano, sta se onadva hvalila, kako sem ju sama zvalila v vajino spalnico..., ja – v tisto spalnico! Zgoraj! Si jo videla zdaj? Zdaj je to čisto druga soba, kot takrat!

... takrat, ko sta me zaklenila noter... in je potem prišel samo eden..., Miran,... v temi..., molče...,

Ate je pa verjel, da sem bila jaz za! Ate je hotel imeti čisto hišo. In jo je očistil, ja...

Ti pa si nam lagala, da so njegove oči pred smrtjo jokale...

ANA

Tega se nisem zlagala! Res je jokal...,
Morda je pa on vedel! Anej mu je že prej povedal..., zato mu je hotel dati hišo!
Oče je vedel za Aneja...

ANJA

Kaj je vedel, mama?!

ANA

... ni bil Miran..., pa tudi Blaž ni bil... Sini, moj sini...

ANJA

... sini? Anej?

ANA

Ja..., Anej. Sini, moj sini...

ANJA

... če je to res..., bi bil otrok...

ANA

Anejev!!!

ANJA

Ne..., Anej? Sini...?

ANA

Ne moreš očistiti te hiše. Ne moreš je spremeniti. Preveč je vsega... z nobenim
prestavljanjem pohištva ti ne bo uspelo! Ne boš sprala tega greha! Prodaj!
Prodaj!

ANJA

Mama, ne govori mi tega...

ANA

Prodaj! Obljubi mi, da boš prodala hišo! Drugače ne podpišem nič! Drugače ne bo
nikoli konec. Obljubi da boš prodala hišo. Da bo konec!

ANJA

Po pomisleku.

Bom, mama! Da bo enkrat konec.

Anja se kot v transu, z mešanico odločnosti povzpne v svetlo sobo.

Ana, z glavo v dlaneh sedi v dnevni sobi.

*Anja v svetli sobi odpre vrata velike bele omare. Stopi tako, da jo odprto vratno
krilo zakrije.*

ANA

Bo. Bo prodala. Obljubila je. Saj ne bo prelomila obljube... Ona pa bo spoštovala
mojo voljo!

Potem bova obe odšli. Ven iz te hiše!

*V svetli sobi vrata velike bele omare same od sebe premaknejo tako, da razkrijejo
Anjo. Obešeno v omari. Mrtvo.*

KONEC